RETTENS DOM (Første Udvidede Afdeling)

20. februar 2001 *

I sag T-112/98,

Mannesmannröhren-Werke AG, Mülheim an der Ruhr (Tyskland), ved advokaterne M. Klusmann og K. Moosecker, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved K. Wiedner, som befuldmægtiget, bistået af professor M. Hilf, og med valgt adresse i Luxembourg,

*

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning K(98) 1204 af 15. maj 1998 om en procedure i henhold til artikel 11, stk. 5, i Rådets forordning nr. 17,

* Processprog: tysk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Udvidede Afdeling)

sammensat af præsidenten, B. Vesterdorf, og dommerne A. Potocki, A.W.H. Meij, M. Vilaras og N.J. Forwood,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 23. maj 2000,

afsagt følgende

Dom

Retlig baggrund

1 Artikel 11 i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81), der bærer overskriften »Begæring om oplysninger«, indeholder følgende bestemmelser i stk. 1, 4 og 5:

»1. Til løsning af de opgaver, som ved traktatens artikel 89 og de i medfør af traktatens artikel 87 givne regler er overladt Kommissionen, kan denne indhente alle fornødne oplysninger fra medlemsstaternes regeringer og kompetente myndigheder samt fra virksomheder og sammenslutninger af virksomheder.

[...]

4. Pligten til at afgive oplysninger påhviler virksomhedernes indehavere eller disses repræsentanter, og for så vidt angår juridiske personer, selskaber eller foreninger uden status som juridisk person de personer, der ifølge lov eller vedtægt er bemyndiget til at repræsentere dem.

5. Såfremt en virksomhed eller sammenslutning af virksomheder inden udløbet af en af Kommissionen fastsat frist ikke eller ikke udtømmende meddeler de krævede oplysninger, fremsætter Kommissionen krav om oplysningerne i form af en beslutning. Denne skal angive, hvilke oplysninger der kræves, fastsætte en passende frist til deres afgivelse og indeholde en henvisning til de i artikel 15, stk. 1, litra b), og artikel 16, stk. 1, litra c), fastsatte sanktioner såvel som til adgangen til at indbringe klage over beslutningen for Domstolen.«

2 Forordningens artikel 16, der bærer overskriften »Tvangsbøder«, bestemmer:

»1. Kommissionen kan ved beslutning pålægge virksomheder og sammenslutninger af virksomheder tvangsbøder på 50 til 1 000 regningsenheder dagligt fra det i beslutningen fastsatte tidspunkt, for at tvinge dem til

[...]

c) at afgive udtømmende og rigtige oplysninger, som er afkrævet dem ved beslutning truffet af Kommissionen i henhold til artikel 11, stk. 5

[...]«

3 Endvidere er det i artikel 6, stk. 1 og 2, i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet den 4. november 1950 (herefter »EMK«), bestemt:

»1. Enhver skal, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse, være berettiget til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en ved lov oprettet uafhængig og upartisk domstol [...]

2. Enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven.«

Sagens faktiske omstændigheder

4 Kommissionen indledte en undersøgelse vedrørende sagsøgeren og andre producenter af stålrør. Som led i denne undersøgelse foretog den i flere tilfælde kontrolundersøgelser, bl.a. hos sagsøgeren.

5 Efter afslutningen af disse kontrolundersøgelser fremsendte Kommissionen den 13. august 1997 en begæring om oplysninger til sagsøgeren, hvori den rejste spørgsmål angående formodede overtrædelser af konkurrencereglerne, som sagsøgeren skulle have deltaget i.

6 Begæringen om oplysninger omfattede bl.a. følgende fire spørgsmål:

»1.6 Møder mellem europæiske og japanske producenter

Ifølge de for Kommissionen foreliggende oplysninger har Deres virksomhed deltaget i møder mellem europæiske og japanske producenter af usvejsede rør. Disse møder har fundet sted inden for rammerne af den i fagkredse benævnte 'Europa-Japan Klub'. Der har været afholdt møder på bestyrelsesformandsniveau ('Presidents Meetings' eller 'P-Meetings'), direktørniveau ('Managers Committee' eller 'Managers Meetings' eller 'M-Meetings'), ekspertniveau ('Experts Meetings' eller 'E-Meetings') eller på arbejdsgruppeniveau ('Working Group').

Vi anmoder Dem om at oplyse følgende vedrørende perioden efter 1984 og indtil dags dato:

— dato og sted for hvert enkelt af møderne mellem europæiske og japanske producenter af usvejsede rør på formands-, direktør-, ekspert- og arbejdsgruppeniveau, samt hvilke virksomheder der deltog

— navnene på de personer, der har repræsenteret Deres virksomhed på de ovenfor nævnte møder, samt disse personers rejsedokumenter (rejseudgiftsafregninger, flybilletter osv.)

— kopier af samtlige indbydelser, dagsordener, referater, interne notater, beretninger samt alle andre dokumenter, som Deres virksomhed og/eller Deres ansatte er i besiddelse af, og som vedrører de ovenfor nævnte møder

— vedrørende de møder, for hvilke De ikke måtte finde relevante dokumenter, anmoder vi Dem om at oplyse mødernes formål, hvilke beslutninger der blev truffet, samt hvilken art dokumentation De har modtaget før og efter møderne.

1.7 Møder i 'Special Circle'

Ifølge de for Kommissionen foreliggende oplysninger har Deres virksomhed deltaget i møder mellem europæiske producenter af usvejsede rør i den såkaldte 'Special Circle'.

Vi anmoder Dem om at oplyse følgende vedrørende perioden efter 1984 og indtil dags dato:

— dato og sted for hvert enkelt af møderne mellem europæiske producenter af usvejsede rør på formands-, direktør, ekspert- og arbejdsgruppeniveau, samt hvilke virksomheder der deltog

— navnene på de personer, der har repræsenteret Deres virksomhed på de ovenfor nævnte møder, samt disse personers rejsedokumenter (rejseudgifts-afregninger, flybilletter osv.)

— kopier af samtlige indbydelser, dagsordener, referater, interne notater, beretninger samt alle andre dokumenter, som Deres virksomhed og/eller Deres ansatte er i besiddelse af, og som vedrører de ovenfor nævnte møder

— vedrørende de møder, for hvilke De ikke måtte finde relevante dokumenter, anmoder vi Dem om at oplyse mødernes formål, hvilke beslutninger der blev truffet, samt hvilken art dokumentation De har modtaget før og efter møderne.

1.8 Aftalen af 1962

Deres virksomhed deltog i perioden 1. januar 1962 — juli 1996 i fire møder vedrørende OCTG (oil country tubular goods — røremner til udvinding af olie) og pipe-lines (kvoteaftaler om OCTG, prisaftaler vedrørende OCTG, prisaftaler vedrørende pipe-lines, yderligere aftaler). Hvilken sammenhæng består der mellem disse aftaler og den ovenfor nævnte 'Europa-Japan Klub' og 'Special Circle'?

I hvilket omfang har eksistensen og gennemførelsen af disse aftaler haft betydning for de beslutninger, som blev truffet inden for rammerne af 'Europa-Japan Klub' og/eller 'Special Circle'?

I hvilket omfang har de inden for rammerne af 'Europa-Japan Klub' og/eller 'Special Circle' trufne beslutninger haft betydning for gennemførelsen af de tidligere nævnte aftaler?

[...]

2.3. Møder mellem europæiske og japanske producenter

Ifølge de for Kommissionen foreliggende oplysninger har Deres virksomhed deltaget i møder mellem europæiske og japanske producenter af svejsede rør med stor diameter.

Vi anmoder Dem om at oplyse følgende vedrørende perioden efter 1984 og indtil dags dato:

— dato og sted for hvert enkelt af møderne mellem europæiske og japanske producenter af svejsede rør med stor diameter på formands-, direktør-, ekspert- og arbejdsgruppeniveau, samt hvilke virksomheder der deltog

— navnene på de personer, der har repræsenteret Deres virksomhed på de ovenfor nævnte møder, samt disse personers rejsedokumenter (rejseudgiftsafregninger, flybilletter osv.)

— kopier af samtlige indbydelser, dagsordener, referater, interne notater, beretninger samt alle andre dokumenter, som Deres virksomhed og/eller Deres ansatte er i besiddelse af, og som vedrører de ovenfor nævnte møder

— vedrørende de møder, for hvilke De ikke måtte finde relevante dokumenter, anmoder vi Dem om at oplyse mødernes formål, hvilke beslutninger der blev truffet, samt hvilken art dokumentation De har modtaget før og efter møderne.«

7 Ved skrivelse af 14. oktober 1997 besvarede sagsøgerens advokater nogle af spørgsmålene i begæringen om oplysninger, men afslog at besvare de fire ovenfor anførte spørgsmål. Sagsøgeren bekræftede ved skrivelse af 23. oktober 1997 indholdet af advokaternes besvarelse.

8 Ved svarskrivelse af 10. november 1997 afviste Kommissionen sagsøgerens argumentation om, at virksomheden ikke havde pligt til at besvare de fire ovenfor anførte spørgsmål. Kommissionen meddelte følgelig virksomheden en frist på ti dage fra skrivelsens modtagelse til at besvare de nævnte spørgsmål under henvisning til artikel 11, stk. 4, i forordning nr. 17. Kommissionen anførte endvidere, at såfremt sagsøgeren ikke besvarede spørgsmålene inden for den anførte frist, kunne den pålægges tvangsbøder.

9 Ved skrivelse af 27. november 1997 fra virksomhedens advokater afviste sagsøgeren på ny at meddele de oplysninger, der var begæret.

10 Den 15. maj 1998 traf Kommissionen en beslutning i medfør af artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17 (herefter »beslutningen« eller »den anfægtede beslutning«). Det er i artikel 1 bestemt, at sagsøgeren inden for en frist af 30 dage fra meddelelsen af beslutningen skal besvare de fire omtvistede spørgsmål, der er vedlagt beslutningen. Det er i beslutningens artikel 2 bestemt, at »såfremt [sagsøgeren] ikke afgiver de ønskede oplysninger som fastsat i artikel 1, pålægges der virksomheden en bøde på 1 000 ECU pr. dag, at regne fra udløbet af den i artikel 1 fastsatte frist«.

Retsforhandlinger

11 Sagsøgeren har anlagt denne sag ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 23. juli 1998.

12 I henhold til artikel 14 i Rettens procesreglement og efter forslag fra Første Afdeling har Retten efter at have hørt parterne i overensstemmelse med procesreglementets artikel 51 besluttet at henvise sagen til en udvidet afdeling.

13 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Første Udvidede Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling.

14 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten i retsmødet den 23. maj 2000.

15 Ved telefax registreret på Rettens Justitskontor den 18. december 2000 har sagsøgeren anmodet Retten om at inddrage Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (EFT C 364, s. 1), proklameret i Nice den 7. december 2000 (herefter »charteret«), ved sin bedømmelse af nærværende sag, under henvisning til, at det udgør en ny retlig omstændighed i relation til anvendelsen af artikel 6, stk. 1, i EMK på nærværende sag. Subsidiært har sagsøgeren fremsat begæring om, at den mundtlige forhandling genåbnes.

16 Kommissionen har ved skrivelse af 15. januar 2001 som svar på Rettens opfordring til at fremsætte sine bemærkninger til sagsøgerens begæring bestridt sagsøgerens argumentation under henvisning til, at Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er uden relevans for bedømmelsen af den foreliggende sag.

Parternes påstande

17 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede beslutning annulleres.

— Subsidiært annulleres beslutningens artikel 2.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

18 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Det fastslås, at sagen åbenbart må afvises for så vidt angår påstanden om annullation af beslutningens artikel 2.

— Sagsøgte frifindes for så vidt angår påstanden om annullation af beslutningens artikel 1.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

19 I retsmødet bekræftede Kommissionen, at den hverken har »ønske om eller beføjelse til at gennemføre beslutningens artikel 2«. På grundlag af denne erklæring frafaldt sagsøgeren sin påstand om annullation af denne artikel, og sagsøgeren frafaldt som følge heraf sine anbringender vedrørende denne del af påstanden, hvilket Retten har taget til efterretning.

Realiteten

20 Til støtte for påstanden om annullation af beslutningens artikel 1 har sagsøgeren gjort fire anbringender gældende. Der skal først foretages en samlet gennemgang af de tre første anbringender, der alle bygger på, at sagsøgerens ret til kontradiktion er tilsidesat.

Parternes argumentation

Det første anbringende

21 Det første anbringende bygger på Domstolens dom af 18. oktober 1989 i sagen Orkem mod Kommissionen (sag 374/87, Sml. s. 3283, herefter »Orkem-dommen«).

22 Sagsøgeren har gjort gældende, at en virksomhed ganske vist har pligt til at meddele Kommissionen alle nødvendige oplysninger, som den kan have kendskab til, og til, om nødvendigt, at udlevere dokumentation herfor, som den er i besiddelse af, selv om de pågældende oplysninger eller dokumenter vil kunne anvendes som bevis for, at virksomheden selv, eller en anden virksomhed, har handlet i strid med konkurrencereglerne. Domstolen har imidlertid gjort denne pligt og Kommissionens tilsvarende ret betinget af, at virksomhedens ret til

kontradiktion ikke tilsidesættes af en beslutning om begæring af oplysninger (Orkem-dommen, præmis 34, og Rettens dom af 8.3.1995, sag T-34/93, Société générale mod Kommissionen, Sml. II, s. 545, præmis 73 ff., herefter »Société générale-dommen«). Disse principper finder ligeledes anvendelse under den indledende undersøgelse. Sagsøgeren har ligeledes anført, at Domstolen i Orkem-dommen fandt, at rettighederne ifølge kontradiktionsprincippet var tilsidesat, når Kommissionen ikke alene begærer faktiske oplysninger, men endvidere stiller spørgsmål om formålet med den pågældende handling og formålet med visse møder. Domstolen fastslog således, at et spørgsmål, hvorved der blev lagt pres på sagsøgeren for at vedgå sin deltagelse i en aftale, der måtte antages at hindre eller begrænse konkurrencen, var retsstridigt. I den foreliggende sag har de spørgsmål, der er indeholdt i den anfægtede beslutning, samme retsstridige formål.

23 Hvad angår spørgsmål 1.6 følger dets retsstridige karakter for det første af dets ordlyd, for så vidt som det heraf fremgår, at Kommissionen allerede rådede over faktiske oplysninger vedrørende de omhandlede møder. Den retsstridige karakter følger endvidere af opfordringen i spørgsmålets fjerde led til sagsøgeren om at beskrive formålet med de pågældende møder, og de beslutninger, der blev truffet på disse, for så vidt sagsøgeren ikke rådede over »relevante« dokumenter. Dette krav vedrørte nødvendigvis formålet med og indholdet af disse møder og/eller deres eventuelt retsstridige sigte. Såfremt en konkurrencebegrænsende aftale eller samordnet praksis var blevet diskuteret eller besluttet på disse møder, ville sagsøgeren nødvendigvis med en besvarelse af denne del af spørgsmålet direkte have været nødt til at erkende, at deltagerne i disse møder forfulgte et konkurrencebegrænsende mål. De omstændigheder, der måtte blive meddelt som svar på denne del af spørgsmålet, ville endvidere give Kommissionen mulighed for at fortolke svarene på begæringerne i spørgsmålets øvrige tre led som en bekræftelse af tilståelsen af en ulovlig adfærd. En pligt til at besvare disse begæringer ville følgelig for hver enkelts vedkommende ligeledes indebære en tilsidesættelse af sagsøgerens ret til kontradiktion.

24 Det samme er tilfældet for så vidt angår spørgsmål 1.7, der på tilsvarende måde er en begæring om oplysninger om de formål, deltagerne på møderne mellem de europæiske producenter af usvejsede rør varetog inden for »Special Circle«, samt om de emner, der var blevet drøftet, og de beslutninger, der var blevet truffet under visse af møderne.

25 Spørgsmål 1.8 angår ikke faktiske omstændigheder og er følgelig retsstridigt, når henses til de beføjelser, der hjemles i artikel 11, stk. 1 og 5, i forordning nr. 17. Kommissionen kan således kun kræve oplysninger, der vedrører faktiske omstændigheder. Den er derimod ikke berettiget til at kræve oplysninger om synspunkter eller vurderinger eller til at opfordre sagsøgeren til at give udtryk for antagelser eller drage konklusioner. I den foreliggende sag angik spørgsmålet om »forbindelsen« mellem retligt bindende aftaler, som Kommissionen havde kendskab til, og visse formodede overtrædelser imidlertid udelukkende vurderingen af en faktisk situation. Hvorvidt møderne i »Europa-Japan-Klubben« og »Special Circle« havde et konkurrencebegrænsende formål, og hvorvidt der var en forbindelse mellem disse møder og de aftaler, som Kommissionen havde kendskab til, kunne denne endvidere alene have fået oplysninger om derved, at en konkurrencebegrænsende handling blev tilstået, hvilket ingen kan tvinges til at gøre ifølge de principper, der følger af Orkem-dommen.

26 For så vidt angår spørgsmål 2.3, der er affattet i lighed med de to første spørgsmål, gælder de anførte argumenter vedrørende disse tilsvarende.

27 Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at Retten i Société générale-dommen (præmis 75) blot konstaterede, at et spørgsmål, der i princippet angår faktiske omstændigheder, ikke bliver retsstridigt, blot fordi det for at besvare det er nødvendigt at foretage en fortolkning af aftaler, der formodes at være konkurrencebegrænsende. Det kan imidlertid under ingen omstændigheder udledes af denne konstatering, at spørgsmål, der angår en fortolkning eller vurderinger, altid lovligt kan stilles, og at de følgelig kan kræves besvaret. I den anførte dom fastslog Retten netop med henvisning til artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17, at virksomhederne kun har pligt til at afgive svar af »ren faktisk karakter«.

28 Kommissionen har gjort gældende, at virksomhederne under den indledende undersøgelse har pligt til at give den oplysning om samtlige de faktiske omstændigheder, de har kendskab til, og som den udspørger dem om i form af en begæring om oplysninger. Virksomhederne er ligeledes forpligtet til at overgive den samtlige dokumenter, der vedrører disse faktiske omstændigheder. Denne forpligtelse skal dels sikre fællesskabsrettens effektive virkning i relation til

karteller, dels sikre opretholdelsen af den konkurrenceordning, som EF-traktaten tilsigter, og som virksomhederne ubetinget skal respektere. Sagsøgeren bør ikke kunne frigøre sig for denne forpligtelse under henvisning til retten til kontradiktion. Forordning nr. 17 tillægger de pågældende virksomheder visse processuelle garantier under den indledende undersøgelse, men giver dem ikke adgang til at afslå at svare på visse spørgsmål med den begrundelse, at svarene kunne bruges som bevis for, at de havde begået en overtrædelse af konkurrencereglerne, og dermed være en form for selvinkriminering. Kommissionen medgiver imidlertid, at den ikke kan pålægge en virksomhed at afgive svar, hvorigennem virksomheden bringes til at erkende eksistensen af en overtrædelse, som det påhviler institutionen at føre bevis for.

29 Ifølge Kommissionen har enhver virksomhed således pligt til på grundlag af en begæring om oplysninger at meddele den enhver faktisk oplysning, der har relevans i relation til konkurrencereglerne. Det er derimod ikke tilladt at udspørge en virksomhed om intentioner, formål eller hensigter med visse former for adfærd eller foranstaltninger, idet sådanne spørgsmål kunne tvinge den til at vedgå overtrædelser.

30 Kommissionen har anført, at spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3 i vidt omfang svarer til de spørgsmål, den stillede i den sag, der blev afgjort med Orkem-dommen, og som Domstolen ikke fandt kritisable. Disse spørgsmål har til formål at indhente oplysning om mødernes karakter og deltagernes stilling samt at tilvejebringe dokumenter i relation hertil. Samtlige de ønskede oplysninger vedrørte således objektive faktiske omstændigheder og indebar ikke en erkendelse af ulovlig adfærd. Spørgsmålene kan derfor ikke kritiseres.

31 Spørgsmål 1.8 vedrører fire aftaler, som sagsøgeren indgik i 1962, og som blev meddelt Bundeskartellamt (Forbundsrepublikken Tysklands konkurrencemyndighed). Ifølge Kommissionen er dette spørgsmål af rent faktisk karakter og følgelig lovligt. Dette ville også være tilfældet, såfremt den tillige anmodede om en fortolkning af disse aftaler (Société générale-dommen, præmis 75).

32 Kommissionen har endelig gjort gældende, at det er åbenbart, at Domstolen ikke har anerkendt en ret til ikke at vidne imod sig selv (Orkem-dommen, præmis 27).

Det andet anbringende: overtrædelse af EMK's artikel 6, stk. 1

33 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen under sagsbehandlingen skal overholde EMK's artikel 6 (Rettens dom af 22.10.1997, SCK og FNK mod Kommissionen, forenede sager T-213/95 og T-18/96, Sml. II, s. 1739, præmis 41, 42 og 53). De grundlæggende rettigheder, som EMK skal sikre, har som generelle fællesskabsretlige principper forrang frem for den almindelige forskrift i forordning nr. 17. Det fremgår endvidere af 11. betragtning til den anfægtede beslutning, at Kommissionen anser sig for bundet af EMK.

34 Med hensyn til betingelserne for anvendelse af artikel 6, stk. 1, i EMK har sagsøgeren gjort gældende, at denne bestemmelse bl.a. beskytter enhver, hvis sag vedrører en anklage for en forbrydelse. Udtrykket »enhver« bør fortolkes således, at det omfatter såvel fysiske som juridiske personer (udtalelse fra Den Europæiske Menneskerettighedskommission, som bilag til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 27.2.1992 i Stenuit-sagen, serie A, nr. 232-A). Sagsøgeren har endvidere anført, at Domstolen udtalte sig i samme retning i Orkem-dommen, idet den udtrykkeligt anerkendte, at ikke blot fysiske personer, men tillige virksomheder, mod hvilke der finder en konkurrenceretlig undersøgelse sted, kan påberåbe sig de grundlæggende rettigheder, som sikres i EMK's artikel 6, stk. 1. Domstolen anerkendte endvidere forudsætningsvis, at den omstændighed, at Kommissionen ikke er en »domstol«, ikke kan begrunde, at bestemmelsen ikke finder anvendelse.

35 En undersøgelsesprocedure, der kan føre til pålæggelse af sanktioner, skal ligeledes anses for »anklage for en forbrydelse«, som omhandlet i EMK's artikel 6 (Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 21.2.1984, Öztürk, serie

A, nr. 73, § 56). Menneskerettighedskommissionen havde i sin ovennævnte udtalelse anlagt samme bedømmelse vedrørende en kartelretlig procedure, der mundede ud i, at der blev pålagt en bøde.

36 Ifølge sagsøgeren er beskyttelsen ifølge EMK's artikel 6 klart mere vidtgående end de principper, der blev anerkendt i Orkem-dommen. Denne artikel giver ikke kun personer, der er genstand for en procedure, der kan føre til, at der pålægges en bøde, ret til at nægte at besvare spørgsmål eller at udlevere dokumenter, der indeholder oplysninger vedrørende formålet med konkurrencebegrænsende adfærd, men fastslår endvidere en ret til ikke at inkriminere sig selv som følge af en positiv handling.

37 Sagsøgeren gør gældende, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Funke-dommen af 25. februar 1993 (serie A, nr. 256-A) fastslog, at enhver foranstaltning, der tilsigter at tvinge fysiske eller juridiske personer, der er genstand for en undersøgelse, til at inkriminere sig selv ved en positiv handling, er i strid med EMK's artikel 6, stk. 1, uanset indholdet af den nationale retsregel, som undersøgelsesmyndigheden havde henvist til.

38 I denne forstand må ikke alene kravet om en tilståelse som sådan eller om oplysninger om visse møders konkurrencebegrænsende formål, men ligeledes udøvelsen af pression i form af sanktionstrusler, der har til formål at sikre Kommissionen adgang til belastende materiale for sagsøgeren, anses for ulovlige foranstaltninger. Den omstændighed, at der under trussel om sanktioner kræves fremskaffet og udleveret dokumenter vedrørende møder, som Kommissionen mistænker sagsøgeren for at have deltaget i, og som den anser for at være af ulovlig karakter, der kan begrunde sanktioner i henhold til artikel 15 i forordning nr. 17, indebærer, at det pålægges sagsøgeren at inkriminere sig selv. Referater, notater og dokumenter vedrørende rejseudgifter eller andre oplysninger vedrørende møder, der ifølge Kommissionen tjente formål i strid med EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF), kan hverken antages at skulle fremskaffes eller udleveres af sagsøgeren.

39 Sagsøgeren gør under henvisning til EMK's artikel 6, stk. 1, gældende, at virksomheden lovligt kan afslå enhver aktiv handling, der ville tvinge den til at vidne umiddelbart imod sig selv under en undersøgelsesprocedure. Dette er tilfældet uafhængigt af, om en sådan handling ifølge de — til dels forældede — principper, der blev fastslået i Orkem-dommen, ville indebære, at virksomheden meddeler belastende materiale, erkender retsstridige formål eller konkurrencebegrænsende hensigter. Denne begrundelse burde følgelig ligeledes have været til hinder for, at den anfægtede beslutning blev truffet.

40 Sagsøgeren har tilføjet syv punkter til støtte for, at EMK finder anvendelse i den foreliggende sag.

41 Det gøres for det første gældende, at det fremgår af Domstolens dom af 29. maj 1997 (sag C-299/95, Kremzow, Sml. I, s. 2629, præmis 14) og af 17. december 1998 (sag C-185/95 P, Baustahlgewebe mod Kommissionen, Sml. I, s. 8417), at foranstaltninger, som er uforenelige med overholdelsen af de ved EMK anerkendte og sikrede menneskerettigheder, ikke er tilladte i Fællesskabet.

42 Det gøres for det andet gældende, at Menneskerettighedsdomstolen i Funke- og i Öztürk-dommene, ligesom Den Europæiske Menneskerettighedskommission i den ovennævnte udtalelse, har anerkendt retten til ikke at inkriminere sig selv under en national eller fællesskabsretlig procedure. Sagsøgeren har endvidere anført, at Domstolen i dommen i sagen Baustahlgewebe mod Kommissionen tiltrådte, at EMK's artikel 6 er anvendelig under procedurer, der kan føre til pålæggelse af bøde i medfør af forordning nr. 17.

43 For det tredje hævder sagsøgeren, at de principper, der blev fastslået i Orkem-dommen, hverken er blevet stadfæstet i Domstolens dom af 10. november 1993 (sag C-60/92, Otto, Sml. I, s. 5683) eller i Société générale-dommen.

44 For det fjerde kan Kommissionen ikke med rette hævde, at dens handlemuligheder og gennemførelsen af hele den fællesskabsretlige konkurrencelovgivning til dels er afhængig af, hvorvidt den kan pålægge de berørte virksomheder at inkriminere sig selv.

45 For det femte har sagsøgeren henvist til, at Domstolen i Orkem-dommen (præmis 30) og i Baustahlgewebe-dommen (præmis 21) fastslog, at der ikke skal sondres mellem fysiske og juridiske personer ved anvendelsen af de rettigheder, der sikres af EMK.

46 For det sjette gør sagsøgeren gældende, at der ikke i fællesskabsretten, som hævdet af Kommissionen, findes et »meget begrænset strafferetligt område i snæver betydning«, hvor der gælder særlige rettigheder og forpligtelser. Spørgsmålet om, hvorvidt begrebet »anklage for en forbrydelse« i EMK's forstand tillige omfatter administrative sanktioner og bøder, afhænger alene af deres karakter af sanktion. Dette begreb forstås og fortolkes selvstændigt af Menneskerettighedsdomstolen og Menneskerettighedskommissionen (Menneskerettighedsdomstolens dom af 27.6.1968, Neumeister, serie A, nr. 8, § 18, og Öztürk-dommen, § 50). Kommissionens argument om, at den ikke har kompetence overhovedet i sager af strafferetlig karakter, er følgelig ikke relevant for fortolkningen af EMK's artikel 6, stk. 1. Ifølge sagsøgeren følger det af det således anførte, at den fællesskabsretlige konkurrencelovgivning og anvendelsen heraf ligeledes skal anses for at henhøre under »strafferetten« i EMK's forstand.

47 Endelig gør sagsøgeren gældende, at Kommissionen må anses for en »domstol« i den forstand, hvori udtrykket anvendes i EMK's artikel 6, stk. 1.

48 Kommissionen gør indledningsvis gældende, at selv om de rettigheder, der sikres af EMK, udgør en inspirationskilde for de generelle fællesskabsretlige principper, navnlig grundrettighederne, for så vidt som samtlige medlemsstaterne har tiltrådt EMK, således at dette afspejler en fælles norm i medlemsstaterne for så vidt angår grundrettigheder, kan lovligheden af retsakter, der udstedes af Fællesskabets

institutioner, imidlertid ikke direkte bedømmes på grundlag af denne konvention. Den anfægtede beslutning kan følgelig ikke antages at være vedtaget i strid med EMK's artikel 6.

49 Kommissionen anerkender i øvrigt, at Menneskerettighedsdomstolen i medfør af EMK's artikel 6 har fastslået, at enhver, der undergives en undersøgelse i konventionens forstand, er berettiget til at nægte at udtale sig og er ikke forpligtet til at vidne imod sig selv. Den har imidlertid gjort fem argumenter gældende til støtte for, at EMK's artikel 6, stk. 1, ikke finder anvendelse i den foreliggende sag.

50 For det første understreger den, at Menneskerettighedsdomstolen aldrig har fastslået, at retten til ikke at vidne imod sig selv skal anerkendes inden for konkurrenceretten under en national eller en fællesskabsretlig procedure.

51 For så vidt angår en fællesskabsretlig procedure henviser Kommissionen navnlig til de særlige forhold i forbindelse hermed, nemlig at den udelukkende vedrører juridiske personer og under ingen omstændigheder kan føre til en repressiv foranstaltning eller til, at der pålægges en sanktion i ordets egentlige betydning.

52 Kommissionen gør for det andet gældende, at Menneskerettighedsdomstolen endnu ikke har fastslået, at retten til ikke at vidne imod sig selv kan finde anvendelse for juridiske personers vedkommende.

53 For det tredje gør den gældende, at den undersøgte persons ret til at nægte at give oplysninger, som indebærer risiko for at vidne imod sig selv, kun er blevet

anerkendt af Menneskerettighedsdomstolen på et meget begrænset område af strafferetten, i dette begrebs egentlige og traditionelle forstand, dvs. under sager, som kan føre til frihedsstraf, og som på grund af sanktionens særlige karakter åbenbart må anses for at vedrøre anklage for en forbrydelse i EMK's artikel 6, stk. 1's forstand.

54 For det fjerde gør Kommissionen gældende, at den ikke er en »domstol«, hvorfor de principper, der følger af EMK's artikel 6, stk. 1, ikke finder anvendelse i den foreliggende sag (jf. bl.a. Rettens dom af 14.5.1998, sag T-348/94, Enso Española mod Kommissionen, Sml. II, s. 1875, præmis 56). Eftersom Kommissionen ikke har judiciel kompetence, kan en konkurrenceretlig sag ikke have strafferetlig karakter. Principperne ifølge EMK's artikel 6 finder følgelig ikke anvendelse under en indledende undersøgelse, som foretages af Kommissionen.

55 Kommissionen har endelig henvist til, at det i praksis ville være umuligt at anvende de fællesskabsretlige konkurrenceregler, såfremt virksomhederne ikke havde en forpligtelse til aktivt at samarbejde i forbindelse med undersøgelsen af de faktiske omstændigheder. Det er derfor nødvendigt, at den under en indledende undersøgelse kan pålægge virksomheder at give oplysninger, der kan være belastende for dem. Domstolen og Retten har anerkendt denne nødvendighed (Société générale-dommen. præmis 71 ff., og generaladvokat Warner's forslag til afgørelse i forbindelse med Domstolens dom af 18.5.1982, sag 155/79, AM & SL mod Kommissionen, Sml. s. 1575). Ifølge Kommissionen ville proceduren ifølge artikel 11 i forordning nr. 17 ikke længere kunne opfylde sit formål, såfremt den pågældende virksomhed anses for berettiget til at nægte at afgive udtalelser eller fremlægge dokumenter i tilfælde, hvor disse eventuelt vil blive anvendt som bevis for dens ulovlige adfærd.

56 Kommissionen har endelig anført, at sagsøgerens øvrige argumenter ikke giver grundlag for at konkludere, at den anfægtede beslutnings artikel 1 er i strid med principperne i EMK's artikel 6, stk. 1.

Det tredje anbringende: tilsidesættelse af EMK's artikel 6, stk. 2, og artikel 10

57 Sagsøgeren har gjort gældende, at retten til ikke at vidne imod sig selv følger af formodningen om uskyld i EMK's artikel 6, stk. 2, samt af ytringsfriheden i henhold til EMK's artikel 10 (Menneskerettighedskommissionens udtalelse, som bilag til Menneskerettighedsdomstolens dom af 2.6.1993, K. mod Østrig, serie A, nr. 255-B). Sagsøgeren har i stævningen anført, at den vil begrænse sig til det blotte anbringende herom, eftersom Menneskerettighedsdomstolen i Funke-dommen (§ 45) udtalte, at overtrædelsen af EMK's artikel 6, stk. 1, overflødiggjorde en undersøgelse af påståede overtrædelser af andre af konventionens principper.

58 Kommissionen erkender, at Menneskerettighedsdomstolen som følge af den nære sammenhæng mellem uskyldsformodningen og retten til ikke at vidne imod sig selv har anført EMK's artikel 6, stk. 1, sammenholdt med samme artikels stk. 2, som hjemmel for denne ret. EMK's artikel 6, stk. 2, giver imidlertid ikke den i sagen omtvistede ret et andet eller videre indhold, end hvad der følger af samme artikels stk. 1, for så vidt angår adgangen til at nægte at give oplysninger.

Rettens bemærkninger

59 Indledningsvis understreges, at Retten ikke er kompetent til at vurdere lovligheden af en konkurrenceretlig undersøgelse i forhold til bestemmelserne i den

europæiske menneskerettighedskonvention, da disse ikke umiddelbart er en del af fællesskabsretten (Rettens dom af 14.5.1998, sag T-347/94, Mayr-Melnhof mod Kommissionen, Sml. II, s. 1751, præmis 311).

60 Det bemærkes imidlertid, at det fremgår af Domstolens faste praksis (jf. bl.a. udtalelse 2/94 af 28.3.1996, Sml. I, s. 1759, præmis 33, og Kremzow-dommen, præmis 14), at grundrettighederne hører til de almindelige retsgrundsætninger, som Domstolen skal beskytte. I den forbindelse lægger Domstolen og Retten de fælles forfatningsmæssige traditioner i medlemsstaterne til grund samt de anvisninger i form af internationale traktater om beskyttelse af menneskerettighederne, som medlemsstaterne har været med til at udarbejde, eller som de senere har tiltrådt. EMK er herved af særlig betydning (Domstolens dom af 15.5.1986, sag 222/84, Johnston, Sml. s. 1651, præmis 18, og Kremzow-dommen, præmis 14). Det fremgår i øvrigt af artikel F, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union (nu artikel 6, stk. 2, EU), at »Unionen respekterer de grundlæggende rettigheder, således som de garanteres ved [EMK], og således som de følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner, som generelle principper for fællesskabsretten«.

61 Det bemærkes dernæst, at de beføjelser, som Kommissionen er tillagt i henhold til forordning nr. 17, har til formål at sikre, at denne kan varetage de opgaver, den har fået tillagt ifølge traktaten, til at påse, at konkurrencereglerne overholdes inden for fællesmarkedet.

62 Under den indledende undersøgelse har den virksomhed, som er genstand for en undersøgelse, efter forordning nr. 17 ikke nogen ret til at unddrage sig gennemførelsen heraf med den begrundelse, at undersøgelsesresultaterne vil kunne tilvejebringe bevis for, at virksomheden har tilsidesat konkurrencereglerne. Virksomheden har tværtimod pligt til at medvirke aktivt, hvilket indebærer, at den skal forsyne Kommissionen med alt materiale vedrørende undersøgelsens

genstand (Orkem-dommen, præmis 27, og Société générale-dommen, præmis 72).

63 Eftersom forordning nr. 17 ikke udtrykkeligt fastslår en ret til at nægte at udtale sig, må det undersøges, om Kommissionens efterforskningsbeføjelse under den indledende undersøgelse er underkastet visse begrænsninger af hensyn til nødvendigheden af at respektere kontradiktionsprincippet (Orkem-dommen, præmis 32).

64 I denne forbindelse bemærkes, at det bør undgås, at kontradiktionsprincippet bliver gjort illusorisk af de indledende undersøgelser, som kan være afgørende for tilvejebringelse af beviser for, at virksomheder har begået retsstridige handlinger (Orkem-dommen, præmis 33, og Société générale-dommen, præmis 73).

65 Det fremgår imidlertid af fast retspraksis, at for at sikre, at bestemmelserne i artikel 11, stk. 2 og 5, i forordning nr. 17 får fuld gennemslagskraft, har Kommissionen beføjelse til at pålægge en virksomhed dels at meddele alle nødvendige oplysninger om de omstændigheder, som virksomheden kan tænkes at være bekendt med, dels, om nødvendigt, at fremlægge de dokumenter om disse omstændigheder, som virksomheden er i besiddelse af, selv om de pågældende oplysninger eller dokumenter vil kunne anvendes som bevis for, at virksomheden selv, eller en anden virksomhed, har handlet i strid med konkurrencereglerne (Orkem-dommen, præmis 34, Domstolens dom af 18.10.1989, sag 27/88, Solvay mod Kommissionen, Sml. s. 3355, summarisk offentliggørelse, og Société générale-dommen, præmis 74).

66 Anerkendelsen af en absolut ret til at nægte at udtale sig, som sagsøgeren har påberåbt sig, ville således være mere vidtgående end nødvendigt for at sikre virksomhedernes ret til kontradiktion og ville udgøre en ubegrundet hindring for Kommissionens opfyldelse af pligten til at påse, at konkurrencereglerne overholdes inden for fællesmarkedet, således som den følger af EF-traktatens artikel 89 (efter ændring nu artikel 85 EF).

67 Det følger heraf, at en virksomhed, der er adressat for en begæring om oplysninger i henhold til artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17, alene har ret til at nægte at udtale sig, såfremt den derved tvinges til at afgive tilståelse om at have begået retsstridige handlinger, som det påhviler Kommissionen at føre bevis for (Orkem-dommen, præmis 35).

68 Sagsøgerens argumenter skal bedømmes på baggrund af de ovenfor anførte begrænsninger.

69 I den foreliggende sag skal spørgsmålet om lovligheden af spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3, der er næsten identiske, undersøges først, hvorefter spørgsmål 1.8's lovlighed skal undersøges.

70 De tre første led i spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3 indeholder alene begæringer om oplysninger af faktisk karakter samt om fremlæggelse af allerede eksisterende dokumenter. I Orkem-dommen fandt Domstolen ikke, at spørgsmål af lignende art var ulovlige. Det følger heraf, at sagsøgeren er forpligtet til at besvare disse.

71 Det sidste led i disse tre spørgsmål angår derimod ikke kun faktiske oplysninger. Kommissionen opfordrer heri med tilsvarende formuleringer sagsøgeren til navnlig at beskrive »formålet« med møder, som virksomheden havde deltaget i, samt hvilke »beslutninger, der blev truffet«, under disse, uanset at det klart fremgår, at institutionen nærer mistanke om, at formålet med disse møder var at indgå aftaler om salgspriser, som kunne hindre eller begrænse konkurrencen. Det følger heraf, at sådanne begæringer vil kunne tvinge sagsøgeren til at vedgå sin

deltagelse i en ulovlig aftale, der strider imod de fællesskabsretlige konkurrenceregler.

72 Det bemærkes i denne forbindelse, at Kommissionen udtrykkeligt i sidste led af de tre omtvistede spørgsmål har anført, at sagsøgeren kun skulle meddele de nævnte oplysninger, såfremt virksomheden ikke var i stand til at finde de relevante dokumenter, der blev anmodet om i det forudgående led. Sagsøgeren var følgelig kun forpligtet til at besvare spørgsmålenes sidste led, for så vidt som den ikke var i stand til at fremlægge de ønskede dokumenter. Som følge af rækkefølgen og indholdet af spørgsmålene i de tre forudgående led kan det imidlertid ikke udelukkes, at sagsøgeren måtte besvare sidste led af disse tre spørgsmål.

73 Det følger heraf, at sidste led af spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3 udgør en overtrædelse af sagsøgerens ret til kontradiktion.

74 Hvad angår spørgsmål 1.8 bemærkes, at Kommissionen hermed anmoder sagsøgeren om at udtale sig dels om forholdet mellem på den ene side fire aftaler vedrørende OTCG-rør og pipelines, som blev indgået i 1962, og som var blevet meddelt Bundeskartellamt, og på den anden side »Europa-Japan Klubben« og »Special Circle«, dels om beslutninger, der blev truffet inden for rammerne af »Europa-Japan Klubben« og/eller »Special Circle«, dvs. om beslutninger, som Kommissionen antog kunne udgøre overtrædelser af traktatens regler. En besvarelse af dette spørgsmål indebærer nødvendigvis, at sagsøgeren foretager en vurdering af beslutningernes karakter. Det må konkluderes, at spørgsmål 1.8 i henhold til Orkem-dommen også udgør en tilsidesættelse af sagsøgerens ret til kontradiktion.

75 Hvad angår argumenterne om, at EMK's artikel 6, stk. 1 og 2, giver en person, der er adressat for en begæring om oplysninger, ret til ikke at besvare spørgsmål, endog spørgsmål af rent faktisk karakter, samt til at afslå at fremsende

dokumenter til Kommissionen, bemærkes, at sagsøgeren ikke direkte kan støtte ret på EMK for Fællesskabets retsinstanser.

76 Hvad angår den eventuelle betydning for bedømmelsen af nærværende sag af det charter, som sagsøgeren har henvist til (jf. ovenfor, præmis 15), bemærkes, at charteret blev proklameret af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen den 7. december 2000. Det følger heraf, at charteret ikke kan være af betydning for bedømmelsen af den anfægtede retsakt, der var blevet vedtaget tidligere. Der er derfor ikke grundlag for at genåbne den mundtlige forhandling, således som begæret af sagsøgeren.

77 Det bemærkes imidlertid, at fællesskabsretten anerkender de almindelige principper om retten til kontradiktion og om retten til en retfærdig rettergang (jf. dommen i sagen Baustahlgewebe mod Kommissionen, præmis 21, og Domstolens dom af 28.3.2000, sag C-7/98, Krombach, Sml. I, s. 1935, præmis 26). I medfør af disse principper — der inden for konkurrencerettens særlige område, som nærværende sag angår, giver en lignende beskyttelse som den, der sikres ved EMK's artikel 6 — er det antaget i Domstolens og Rettens faste praksis, at adressaterne for begæringer fra Kommissionen i medfør af artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17 har ret til kun at besvare spørgsmål af rent faktisk karakter og til kun at udlevere beviser og dokumenter, der allerede er eksisterende, idet en sådan ret i øvrigt anerkendes helt fra indledningen af en undersøgelse, der foretages af Kommissionen.

78 Pligten til at besvare spørgsmål af rent faktisk karakter fra Kommissionen samt til at efterkomme dennes begæringer om at udlevere eksisterende dokumenter kan ikke antages at være i strid med princippet om ret til kontradiktion eller retten til en retfærdig rettergang. Der er således intet til hinder for, at adressaten senere under den administrative procedure eller under en sag for Fællesskabets retsinstanser ved at udøve sin ret til kontradiktion godtgør, at de faktiske omstændigheder, der omhandles i den pågældendes besvarelser eller i de fremlagte dokumenter, har en anden betydning end den, som Kommissionen har lagt til grund.

79 Det følger af det således anførte, at den anfægtede beslutning bør annulleres, i det omfang den pålægger sagsøgeren at besvare sidste led af spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3 samt spørgsmål 1.8, der kan indebære, at denne bringes til at indrømme en eventuel deltagelse i en aftale, der må antages at kunne hindre eller begrænse konkurrencen.

Det fjerde anbringende: tilsidesættelse af processuelle garantier ifølge national ret

Parternes argumentation

80 Sagsøgeren gør gældende, at virksomhedens ret til ikke at inkriminere sig selv som følge af en positiv handling ikke alene følger af fællesskabsretten, men ligeledes af tysk ret, som ikke kan lades ude af betragtning i den foreliggende sag. Ifølge sagsøgeren gælder der i tysk ret et princip om, at ingen fysisk eller juridisk person kan pålægges at vidne imod sig selv for en myndighed, der foretager en undersøgelse. I medfør af dette princip har virksomheden ret til at nægte at meddele oplysninger og kan ikke pålægges pligt til at udlevere dokumenter, der belaster den. Ifølge sagsøgeren har enhver, mod hvem der rejses anklage, eller som mistænkes, i medfør af § 136, stk. 1, i Strafprozeßordnung (tysk lov om strafferetspleje) ret til at forholde sig passiv under strafferetlige eller administrative undersøgelser, idet ingen er forpligtet til aktivt at bidrage til at påføre sig selv en sanktion.

81 Denne beskyttelse i henhold til national ret har ifølge sagsøgeren betydning i den foreliggende sag, for så vidt som pålæggelse af en bøde under en fællesskabsretlig

undersøgelsesprocedure ifølge virksomheden kan give anledning til retsforfølgning i medfør af national ret. Yderligere undersøgelser må således navnlig påregnes, da pålæggelse af en bøde ifølge artikel 15 i forordning nr. 17 ikke er til hinder for, at virksomheden gøres til genstand for nye eller supplerende undersøgelser i national ret (Domstolens dom af 13.2.1969, sag 14/68, Wilhelm m.fl. mod Bundeskartellamt, Sml. 1969, s. 1, på s. 6, org. ref.: Rec. s. 1, på s. 16). Det må herved tages i betragtning, at Kommissionen i tilfælde af pålæggelse af en bøde afslutter sagen med en begrundet beslutning, som offentliggøres i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, hvori samtlige faktiske omstændigheder, på grundlag af hvilke overtrædelsen er fastslået, er anført. Sagsøgeren har endvidere anført, at offentliggørelsen af sådanne omstændigheder ligeledes kan foranledige den kompetente nationale myndighed til på grundlag af samme faktiske omstændigheder at indlede andre undersøgelser af strafferetlig eller administrativ karakter.

82 Kommissionen gør gældende, at kravene i tysk ret kun er relevante i relation til lovligheden af den anfægtede beslutning, for så vidt som der eventuelt af de forskellige medlemsstaters retsordener kan udledes et fælles princip om ret til at nægte at vidne imod sig selv. Dette afviste Domstolen imidlertid i Orkemdommen (præmis 29) under henvisning til, at det i almindelighed kun er fysiske personer, som under en straffeprocedure er sigtet for en strafbar handling, der ifølge flertallet af medlemsstaternes lovgivning kan nægte at vidne imod sig selv.

83 Kommissionen har endvidere henvist til, at det af Domstolens praksis følger, at alene Kommissionen har ret til at anvende de oplysninger, som den indhenter som led i en procedure i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17 (Domstolens dom af 16.7.1992, sag C-67/91, AEB m.fl., Sml. I, s. 4785, præmis 38). Kommissionen erindrer om, at medlemsstaternes myndigheder ikke kan påberåbe sig disse oplysninger, hverken under en indledende undersøgelse eller som begrundelse for en afgørelse truffet på grundlag af enten nationale eller fællesskabsretlige konkurrenceregler. Myndighederne må ikke videregive disse oplysninger, og de kan kun anvendes til at afgøre, om der bør indledes en national sag (dommen i sagen AEB m.fl., præmis 42).

Rettens bemærkninger

84 Det bemærkes, at medlemsstaternes retsordner i almindelighed ikke anerkender en ret til ikke at vidne mod sig selv på det konkurrenceretlige område. Det er følgelig ikke relevant for sagens udfald, at der ifølge sagsøgeren findes et sådant princip i tysk ret.

85 Med hensyn til sagsøgerens argument om, at der er risiko for, at de oplysninger, som Kommissionen kommer i besiddelse af, og som videresendes til de nationale myndigheder, bliver anvendt af disse imod sagsøgeren, er det tilstrækkeligt at henvise til dommen i sagen AEB m.fl. (præmis 42), hvori Domstolen, efter at have bemærket, at Kommissionen skal videresende de oplysninger, som den kommer i besiddelse af, til de nationale myndigheder, klart udtalte:

»Medlemsstaternes myndigheder kan ikke påberåbe sig disse oplysninger, hverken under en indledende undersøgelse eller som begrundelse for en afgørelse truffet på grundlag af enten nationale eller fællesskabsretlige konkurrenceregler. Myndighederne må ikke videregive disse oplysninger, og de kan kun anvendes til at afgøre, om der bør indledes en national sag.«

86 Det følger heraf, at de tyske myndigheder ikke kan gøre oplysninger gældende, som Kommissionen er kommet i besiddelse af efter en begæring om oplysninger i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17, til at begrunde en afgørelse, der går sagsøgeren imod, med hjemmel i konkurrenceretlige regler.

87 Såfremt de tyske myndigheder finder, at oplysninger, som Kommissionen er kommet i besiddelse af på denne måde, er relevante for at indlede en procedure på grundlag af de samme faktiske omstændigheder, skal de selv fremsende begæringer om oplysninger angående disse faktiske omstændigheder.

88 Den omstændighed, at de af Kommissionen tilvejebragte oplysninger kan henlede de tyske myndigheders opmærksomhed på en mulig overtrædelse af tysk ret, og at myndighederne kan anvende disse ved deres bedømmelse af, hvorvidt der eventuelt er grundlag for at indlede en national procedure, ændrer ikke ved konklusionen om, at dette anbringende ikke kan tiltrædes, således som det klart fremgår af præmis 42 i dommen i sagen AEB m.fl.

89 Det følger heraf, at dette anbringende skal forkastes.

90 I betragtning af det således anførte vil den anfægtede beslutning være at annullere for så vidt angår sidste led af spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3 samt for så vidt angår spørgsmål 1.8 i begæringen til sagsøgeren af 13. august 1997 om oplysninger, og i øvrigt bør Kommissionen frifindes.

Sagens omkostninger

91 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. I henhold til samme artikels stk. 3 kan Retten fordele sagens omkostninger helt

eller delvis, såfremt hver af parterne taber på et eller flere punkter, eller hvor der foreligger ganske særlige grunde.

92 I den foreliggende sag bør det for det første tages i betragtning, at hver af sagens parter til dels har tabt sagen. Det bemærkes for det andet, at Kommissionen ved at pålægge sagsøgeren at besvare sidste led af spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3 samt spørgsmål 1.8 i strid med Orkem-dommen har tilsidesat sagsøgerens ret til kontradiktion, hvilket nødvendiggjorde, at sagsøgeren anlagde nærværende sag. På denne baggrund finder Retten, at Kommissionen bør betale to tredjedele af sagsøgerens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Første Udvidede Afdeling)

1) **Kommissionens beslutning K(98) 1204 af 15. maj 1998 om en procedure i henhold til artikel 11, stk. 5, i Rådets forordning nr. 17 annulleres for så vidt angår sidste led af spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3 samt for så vidt angår spørgsmål 1.8 i begæringen til sagsøgeren af 13. august 1997 om oplysninger.**

2) **I øvrigt frifindes Kommissionen.**

3) **Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler to tredjedele af sagsøgerens omkostninger, således at denne selv bærer en tredjedel af sine egne omkostninger.**

Vesterdorf Potocki Meij

Vilaras Forwood

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. februar 2001.

H. Jung B. Vesterdorf

Justitssekretær Præsident